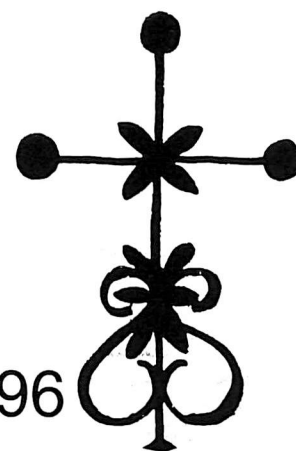

TARVAS

KOTISEUTULEHTI

N:o 1, 1996

Toimittanut Kalervo Mäkinen

Julkaisijat Tarvasjoen kunta ja seurakunta

Tarvasjoen nuorisoseura 100 vuotta

Varsinais-Suomen nuorisoseurojen laulujuhlat pidettiin Tarvasjoella 1921. Kuva pääjuhlapaikalta Knaapin ahteella.

Juhlat ovat aina olleet nuorisoseuratyön kohokohtia. Kuvassa juhlakulkue matkalla maakuntajuhlien juhlakentälle 1962.

Sata vuotta on ihmiselämän äärirajaa. Vain harva sinne yltää. Yhtä harvinaista se on yhdistysten elämässä. Aika syö niidenkin elinvoimaa. Jos niitä ei koeta tarpeellisiksi, jos ne eivät uudistu, ne kuolevat pois. Tarvasjoen nuorisoseura on ehtinyt tuohon ikään. Se kokee ja se koetaan yhä nuoreksi nuorten joukossa. Sen ydin on terve ja juuret syvällä kotiseudun mullassa.

Seura syntyi aikana jolloin koko kansamme heräsi ja tahtoi saavuttaa itsenäisyyden kansana kansakuntien joukossa. Se syntyi aikana jolloin kansansivistystyö koettiin maassamme erittäin tärkeäksi ja omaehtoinen sivistystason nostaminen osaksi tuota työtä. Nuorisoseura-aate oli syntynyt ja ensimmäinen nuorisoseura Kauhavan nuorisoyhtiö oli perustettu 1881. Varsinais-Suomen ensimmäinen nuorisoseura perustettiin Loimaalle 1886.

Tarvasjoen nuorisoseuran perustava kokous pidettiin Euran kylän Päivärinnan talossa sunnuntaina kesäkuun 28 p:nä 1896 klo 18 alkaen. Paikalle oli saapunut 20 henkeä. Seuran perustamisen puuhamehinä olivat Killalan kylän pojat Jalmari Nieminen ja Kristo Leino. Maalarimestari Niemisen vanhin poika Jalmari, joka oli vasta 18 vuotias nuorukainen, valittiin ensimmäiseksi esimieheksi. Nikulan talon poika Kristo Leino, joka kävi Turussa urkurikoulua ja oli Niemistä viisi vuotta vanhempi, ryhtyi varaesimieheksi.

Ensimmäiseen johtokuntaan valittiin Niemisen ja Leinon lisäksi kanttori J.V. Heerman ja rouva Aliina Heerman, kauppias F.M. Lindholm-Liete, rouva Iida Kavander, opettaja T.A. Seppälä Euran koululta, työnjohtaja Kaarlo Koivunen Kätylästä ja työnjohtaja Emil Korpinen Herrasmannilta. Rahastonhoitajaksi valittiin kauppias Lindholm ja kirjuriksi opettaja Seppälä.

Elettiin aikaa jolloin nuorisoseura-aate levisi kautta Suomen. Seuroja oli perustettu vuoteen 1892 mennessä vasta 30, mutta 1895 niiden määrä kohosi jo 81:een ja 1896 105:een. Naapurikunnista Lieto oli saanut ensimmäisen nuorisoseuran 1893, Aura 1895 ja Marttila 1896, kuten Tarvasjoekin.

Alkuvuosien toimintaa

Alusta asti iltama- ja näytelmätoiminta, kuukausikokoukset esitelmien, raittiustyö, urheilutoiminta, kotiseututyö, isänmaallinen kasvatustyö ja itsensä kehittämiseen pyrkivä opinto-kerhotyö olivat mukana toiminnassa. Ensimmäinen iltama pidettiin jo 3. 8. 1896 ja sen ohjelman runko noudatti samaa kaavaa kuin vuosikymmeniä myöhemminkin. Oli yhteislaulua, tervehdyssanat, lausuntaa, esitelmä, kaksi näytelmää: "Maisteri kesävieras" ja "Ainon kosinta", puhe ja lopuksi tunti tanssia, johon oli eri pääsymaksu.

Ensimmäisen vuoden vuosikertomus kertoo jo pidetyn 4 iltamaa ja yksi perheiltama, yksi kävelyretki Inkoisten Hallille, rekiretki Marttilan nuorisoseuran iltamaan ja 11 kokousta, joissa oli pidetty 14 puhetta opettavaisista ja ajankohtaisista aiheista. Alkuaikojen toiminnassa on erityisesti esillä itsekasvatuksen ja itseopiskelun tärkeyden korostus. Tarve tähän oli tietysti suuri, sillä vain harva jäsenistä oli vielä käynyt edes kansakoulua ja luku- ja kirjoitustaito oli kiertokoulussa opittua. Nuorisoseura-aatteen tärkein pyrkimys olikin kansansivistyksen nopea kohottaminen, kansallisen heräämisen edistäminen ja kansan siveellisen tason korottaminen.

Sivistystason nostamiseen tähtäsivät myös lukutupien perustaminen ja

oman lainakirjaston hankkiminen. Seura sai oman talon 1909, joka palveli koko pitäjää kokouksien, juhlien ja muiden tilaisuuksien pitopaikkana vuoteen 1966 asti. Sen ympäristössä pidettiin Tarvasjoen ensimmäisiä, jopa suuriakin urheilukilpailuja. Kentälajit olivat pihan kentällä ja juoksulajit suoritettiin Härkätiellä. Seuran urheiluosasto oli perustettu 2. 2. 1909 "lyly"-nimisenä ja se toimikin seuran yhteydessä vuoteen 1930 asti, jolloin itsenäinen Tarvasjoen urheilijat perustettiin. Nuorisoseuran aikana useat sen urheilijat ylsivät, niin yksityisesti kuin joukkueena, piirin- ja jopa kansallisiin mestaruuksiin. Urheilukenttä valmistui nykyiselle paikalleen lopullisesti vasta 1936.

Toiminnassa on ollut nousu- ja lasakausia, kuten kaikkien yhdistysten elämässä. Toiminnan kohokohtia ovat olleet Nuorisoseurapiirin laulujuhlat, jotka Tarvasjoki sai järjestettäväkseen 1921 ja 1932. Ne onnistuessaan koko pitäjän yhteistyöllä saivat osakseen aikanaan suurta huomiota. Niiden tuhatlukuinen yleisö muisti ne jälkeenkin päin, niin että syntyi sanantapa: "Se suvi kun oltiin Tarvasjoella."

Kerrottakoon, että Tarvasjoella on toiminut toinenkin nuorisoseura Liedonperässä Savijoen nuorisoseura. Se lienee perustettu jo viime vuosisadan lopulla siihen osaan Tarvasjokea, Jauholan, Satopään, Liiparlan ja Hun-

gerlan kyliin, joka tuolloin kuului vielä Liedon kunnan Prunkkalan kappeliin, eli nykyiseen Auraan. Kun nuo kylät 1912 liitettiin Tarvasjokeen ja Liedonperän koulu aloitti toimintansa 1913, nuorisoseura vielä toimi. Sen näytelmätoiminta oli hyvin tunnettua aina vapaussotaan asti. Kiinteä yhteys Tarvasjoen nuorisoseuraan lienee ollut sen loppumisen syy maamme itsenäisyyden alkuvuosina.

Sotavuodet ja sen jälkeinen toiminta

Innokas nuorisoseuramies ja seuran pitkään toiminut esimies Erkki Isotalo kirjoitti Nuorisoseuramme ensimmäisen 40-vuotishistoriikin 1936. Elettiin voimakkaan taloudellisen kehityksen, tieteen ja taiteen nousun, kansallisen cheytymisen ja rakentamisen aikaa. Aktiivinen toiminta oli siirtynyt itsenäisyyden saavuttamisen jälkeen itsenäisyyden puolustamiseen. Nuorisoseurakin oli voimakkaasti vaikuttanut suomalaisuuden korostamiseen mm. sukunimien suomentamisen edistäjänä, perinnekulttuurin esillä pitäjänä ja Kalevala-kulttuurin ja heimousaatteen nostajana. Yhdistykset toimivat voimakkaasti, jolloin vetäjinä oli usein myös nuorisoseurassa aktiivisesti toimivia henkilöitä. Vapaa-ajan menoista ei ollut puutetta.

Onkin helppo havaita, että sotaa edeltäneen yhdistystoiminnan laajuus ja aktiivisuus kavensi huomattavasti nuorisoseuran mahdollisuuksia toimia. Samoin monet yhdistykset toimivat nuorisoseuran tavoin jäsenistön sivistystason, esiintymistaidon ja yhteiskuntakelpoisuuden kohottamiseksi. Iltamien ohjelmakokoin oli hyvin samansisältöinen, vaikka puheiden ja esitelmien sisältö tilaisuuden mukaan vaihteli uskonnollisesta aatteelliseen tai osuustoiminnallisesta ammatilliseen.

Nuorisoseuran riveistä olivat lähtöisin tuon ajan parhaat lausijat, puhujat ja näyttelijät. Lottien ja Marttojen puuhanaiset Emilia Helve ja Minne Laine olivat aikanaan ohjanneet nuorisoseuran näytelmiä. Helve oli elvyttänyt purpuriperinteen, jota Pentti Mäenpää taitavana musiikkimiehenä

Tarvasjoen nuorisoseuran tanhumestaruuksia 1962-65 voittanut joukue.

jatko. Mieskuoron ja laulavien naisten joukossa oli monta nuorisoseurassa taitonsa hankkinutta.

Sota katkaisi kuitenkin seuran toiminnan ja moni sen jäsenistä joko kaatui tai menetti terveytensä loppu-iäkseen. Kun toiminta rauhan tultua lähti käyntiin, oli koko tarmo suunnattava huonoon kuntoon päässeeseen seuratalon kunnostukseen. Nuorisoseuratoiminta ripeytyi merkittävästi vasta 1950-luvun loppupuolella, kun tanhutoiminta lähti käyntiin 1957. Irma Knaapin kymmenen vuotta kestäneellä puheenjohtajakaudella 1957–67 tuli paljon uusia aktiivisia jäseniä seuran ja toiminta oli hyvin vilkasta. Tuolta ajalta muistetaan mm. Tarvasjoella järjestetyt maakuntajuhlat 1962, televisiossa esiintyminen Pitäjien parhaat-kilpailussa 1963 ja pitäjämme asutuksen 650-vuotisjuhlat 1966, joissa nuorisoseuran panos oli merkittävä.

Virkeänä 100 vuotiseksi

Nuorisoseuran toiminta on jatkunut virkeänä myös viimeiset vuosikymmenet. Seuran tanhuajat ovat olleet maakunnan eturivillä 1970-luvulta alkaen, josta asti omat pelimannit ovat heitä säestäneet. He ovat esiintyneet, paitsi oman paikkakunnan tilaisuuksissa, myös lähes joka vuosi Kaustis-

Näytelmät ovat aina olleet osa nuorisoseuraa. Päivärinnan piha on ollut kesäteatterina vuodesta 1981, jolloin esitettiin Talkootanssit-näytelmää seuran 85-vuotisjuhlassa.

ten kansanmusiikkijuhlilla ja muissa maamme kansanmusiikkitapahtumissa. Myös ulkomaisia esiintymisiä on useita. Heidän ryhmänsä pareista Satu Latokylä-Marko Heikkilä ovat voittaneet polkan SM-kilpailuissa kolmasti kultaa, kaksi kertaa hopeaa ja kerran pronssia. Jo vuosikymmenet on Timo Uusitupa ohjannut innostavasti ja taitavasti tanhuajia.

Nuortentalo Tarvas-Hovi on valmistumisestaan 1968 asti ollut seuran toiminnan keskipiste, jossa seura on

osakkaana mukana. Näytelmätoiminnan kannalta tärkeäksi kokoontumispaikaksi ja kesäteatteriksi on muodostunut Päivärinnan pihapiiri, jossa nuorisoseura perustettiin. Ensimmäisen kerran sen tiloissa harjoiteltiin ja filmattiin televisioon "Ehtoopuhre Tuomaan talossa" -näytelmää, jolla nuorisoseura oli päässyt 1977 Perinenuotta-kilpailussa kymmenen parhaan esityksen joukkoon maassamme ja televisioon esiintymään.

Varsinaiseksi kesäteatteriksi paikka

muodostui 1981, jolloin seuran 85-vuotisjuhlien yhteydessä siellä esitettiin "Talkootanssit" näytelmää hyvällä menestyksellä. Siitä asti lähes joka vuosi on siellä kesäteatteri toiminut ja sen miljöö on tullut tutuksi teatterista pitävälle. Jo usein syksyllä aloitetut uuden näytelmän harjoitukset ovat tiiviisti koonneet alan harrastajat koolle ensi-iltaan asti, jolloin tulokset aherruksesta vasta ovat yleisön nautittavana. Seuran 100-vuotista toimintaa kuvaava kavalkaadi on tämän kesän näytelmä, jota esitetään juhlien alkaessa 28. 6. illalla.

Merkittävä osa nuorisoseuran toimintaa on Kalevan nuorten kokoon-tumiset. Tämä varhaisnuorisotoiminta alkoi 1960-luvun alussa ja on koonnut toimintaansa ajoittain jopa 60 lasta ja varhaisnuorta. Monenlainen toiminta, esiintymiset ja retket on vaatinut myös osaavan ohjaajajoukon, joita vuosien varrella on ollut monia.

Seuran nyt viettäessä 100-vuotisjuhlaa, se nykyaikaan uudistuessaankin elää vahvasti perinteestä. Ehkä se, enemmän kuin arvaammekaan, antaa kestäväää pohjaa kohdata tulevaa ja ymmärtää oman maan kulttuurin rikkaus kansainvälisten kulttuurien paineessa. Näin seura toiminnallaan siirtää nousevalle polvelle parasta perintöä.

Muistelmia valokuvan ääreltä 100 vuoden takaa

Oli sydäntalven lyhyt keskipäivä, jolloin aurinko alhaalta metsänrajasta sai muutamaksi tunniksi lumesta hoh-tavan maiseman häikäisevään loisto-on. Havupuiden oksat taipuivat vahvan tynkkylumen painosta maata kohden ja kirpeä pakkanen sai koi-vutkin paksuun huurteeseen. Tällaise-na päivänä me Arvo Rauhalan kanssa muistelimme mennyttä vuosisataa, josta Arvo jo oli nähnyt yli 86 vuotta. Mieleen tulivat hänen isänsä tarinat vielä varhaisemmalta ajalta.

Arvon isä Henrik August Rauhala oli syntynyt 17. 12. 1873, Kirkonky-län Mäkilän torpan poikana. Augustilla, kuten häntä kutsuttiin, oli kolme veljeä ja kaksi sisarta. Veljistä Jussi viljeli Nurmela ja Kalle Lintulaa. Kalle, kuten kolmas veli Väinö, olivat lähteneet Amerikkaan vuosisadan vaihteessa. Väinö jäi sille matkalle, mutta Kalle palasi Suomeen viiden vuoden kuluttua. Amerikassa hän oli nähnyt kehittyneempää maataloutta ja sovelsi sitä omalla tilallaan mm. kai-vaen Tarvasjoen ensimmäiset sala-ajat. Sisar Elsa eli Mäkilässä koko elämänsä ajan. Toinen sisar Manta Lingvist asui Turussa.

Arvannostolla armeijaan

Katselimme 100-vuotta vanhaa valo-kuvaa, jossa on ryhmäkuvassa Turun Tarkk'ampujapataljoona 2/4 komppania vuodelta 1895. Elettiin vuoden 1878 asevelvollisuuslain aikaa, jolloin kaikki 21 vuotta täyttäneet olivat ase-velvollisia. Heistä arpomalla otettiin vakinaiseen palvelukseen vuosittain n. 6000 miestä. Asevelvollisuusajaksi oli kolme vuotta, paitsi kansakoulun käyneillä 2 v. ja ylioppilailla 1 vuosi. Muu ikäluokka kuului reservikomppaniaan, joka kutsuttiin vuosittain 90 päivän leirille. Tarvasjokilaisten leiri oli Halikon Märynummella. Tämän lain mukainen armeija lakkautettiin 1901, paitsi kaartin osalta 1905.

August Rauhalalle nousi arpa 1895 ja hän joutui Turun Tarkk'ampujapa-taljoonaan Turun kasarmille. Komen-not lausuttiin venäjäksi. Kuri oli hy-vä. Upseerit kielsivät ehdottomasti miehiin koskemisen tahi lyömisen. Kolmen vuoden aikana annettiin myös yleissivistävää opetusta, niin et-tä kaikki oppivat hyvin lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan. Niinpä kaikki vakinaisen armeijan käyneet olivat tunnetusti hyvin yhteiskunta-kelpoisia.

Toisen Turun pataljoonan 4.s komppania ryhmäkuvassa 1895. Henrik August (Mäkilä) Rauhala toisen rivin kolmas vas.

Tärkeä osa koulutuksessa oli leirit. Yksi kesä vietettiin Hämeenlinnan lähellä Parolassa ja toinen Krasnoje Sellossa Pietarin lähellä. Matka laivalla Turusta Pietariin oli ikimuistoinen. Pian lähdön jälkeen nousi kova myrsky. Suomenlahdella yli 5 metriset laineet löivät kannelle asti ja kaikki uskoivat olevansa viimeisellä matkalla. Onnellisesti kuitenkin saavuttiin Pietariin. Suuri maailmankaupunki ja Venäjän silloinen pääkaupunki jäi lähtemättömästi August Rauhalan mieleen. Upeat rakennukset ja Nevan yli johtavat sillat, muistopatsaat ja laajat puistot, hienot ihmiset ja vilkas kaupankäynti ihmetyttivät suomalaispoikia. Erityisesti hän muisti ne komeat valkoiset ratsut, joilla upseerit ratsastivat kaupungilla yli Nevan siltojen. Se kesä oli ollut hyvin sateinen ja kaupungillakin nousi sateen jälkeen sateen sumu.

Krasnoje Selo keisarin linnoineen ja puistoineen oli viehättävä alue, jonka harjoituskentillä jo monet suomalaiset olivat olleet sotataitoja oppimassa. August Rauhalasta oli kehitty-nyt hyvä ampuja. Monet kilpailutkin hän voitti. Vielä vanhoilla päivillä häntä harmitti häviö eräässä kilpailus-sa, jossa palkintona oli kultakello. Voitto oli kiinni viimeisestä laukauksesta, jonka ohimenoista hän epäili jo-takin vilppiä. Palvelusaikana hänet ylennettiin Jefereiteriksi, joka vastasi korpraalin arvoa.

Raivaaja ja rakentaja

August Rauhala avioitui 1903 Bertta Lehtosen kanssa. Perheeseen syntyi kolme poikaa Aleksi 1905, Arvo 1909 ja Antti 1912. Euran Knaapilta ostettiin 1907 n. 13 ha maa-alue, jossa oli valmista peltoa alle hehtaarin. Tilalle rakennettiin tarpeelliset rakennukset ja raivattiin uutta peltoa kymmenisen hehtaaria. Pojat kasvoivat ja heistä tuli isänsä tavoin hyviä ampujia. Usein he suojeluskunnan ampumakil-pailuissa voittivat kolme ensimmäistä tilaa ja paljon muita ampumakilpailu-ja ympäri maakuntaa.

Arvo joutui sotaväkeen 1930–31 samalle Turun kasarmille, missä isä oli 35 vuotta aikaisemmin palvellut. Hän saapui syysmarkkinoiden aikana poikaansa kasarmille katsomaan ja muistot heräsivät eloon vuosikymmenten takaa. Ylväsyhtisenä hän käveli kasarmien pihalla, ja harjoituskentällä, kuin itse vielä olisi tehnyt asentoja ja marssinut.

Omalta asevelvollisuusajaltaan Arvo muistaa erityisesti kesän 1931, jolloin juuri valittu presidentti P. E. Svinhuvud tuli kesäksi asumaan Kultarantaan. Arvo sai komennuksen kunniakomppaniaan presidentin saapua Turkuun ja erikseen kunnialle-hetiksi. Tehtävä annettiin hänelle, koska hän kuten Ukko-Pekka oli hyvä ampuja ja oli voittanut monia am-pumamerkkejä. Ukko-Pekan suuressa kädessä oli lämmin puristus, kun hän

tervehti kunnialähettiään.

Armeijasta palattuaan Arvo ryhtyi harjoittamaan teuraskauppaa, jota isä jo Lähteenmäen kanssa oli tehnyt. Mukaan tuli vielä vanhin veli Akseli. Hänen, Arvon luovuttua siitä 1939, piti tointa vielä jatkaa, mutta sota katkaisi silloin normaalin elämän. Nuorin veli Antti oli sotaväen jälkeen käynyt maamieskoulun ja mennyt tilanhoitajaksi Vihtiin. Tilalla, jota hän hoiti, oli paljon omenapuita. Niistä hän leikkasi n. 200 jalostusoksa, jota hän lähetti Tarvasjoelle 1938. Arvo osti kerholaisilta perusrungot, ja-losti ne ja istutti Rauhalan puutarhaan. Talvisodan aikana puut olivat vielä niin pieniä, että ne jäivät han-kien alle suojaan niiltä kovilta pakka-silta, jotka tuon talven aikana tappoi-vat lähes kaikki omenapuit. Seuraa-vina talvina jänikset leikkasivat han-gen päältä latvoja ja näin puista tuli runsasoksisia ja matalia. Ne kantoi-vat runsaasti laadukkaita omenia so-tien jälkeen, jolloin kaikista hedelmis-tä oli suuri puute.

Sodan raskaat uhrin

August ja Bertta Rauhalan kaikki po-jat joutuivat jo talvisotaan. Heistä Akseli oli avioitunut 1933 Alma Savo-laisen kanssa ja Antti 1938 Annikki Nurmen kanssa. Arvo oli vielä poika-mies. Talvisodan sytyttyä Arvolle ei tullut kutsua armeijaan, kuten muille Tarvasjoen miehille. Kun hän ihme-tellen kyseli paikallisilta viranomaisil-ta, missä kutsu viipyy, kehoitettiin tiedustelemaan suojeluskuntapiirin esikunnasta. Tällöin ilmeni, että kut-su oli mennyt erehdyksessä Vihtiin, jossa hänen veljensä Antti oli. Näin hän lähti rintamalle Tarvasjoen miehistä erillään ja perässä 9/jr 62 jou-koissa. Pikakiväärijoukkueen ryh-mänjohtajana hän osallistui taisteluihin ensin Taipaleella ja sitten Kulta-kummussa, Hämäläisellä, Vääräkos-kella, Talissa ja Leitimossa.

Arvo ja Alekski palasivat vielä talvi-sodasta, mutta veljistä Antti haavot-tui 5. 3. 1940 vaikeasti Viipurinlah-den Keihäsniemessä ja kuoli päivää myöhemmin kenttäsairaalassa. Hänen Anna-Liisa tyttärensä syntyi kaksi viikkoa isän kuoleman jälkeen. Ly-hyen välirauhan aikana Arvo otti Rauhalan isännöyden ja ryhtyi jatka-maan isänsä ammattia. Kuitenkin jo kesäkuussa 1941 tuli taas sotaanlähtö. Jatkosotaan Arvo ja Alekski lähtivät

Tarvasjoen komppanian mukana. Sodan alun hyökkäysvaiheessa Ivanse- lässä ryhdyttiin 7. 8. 1941 vihollista motittamaan. Tällöin ensimmäisinä tarvasjokelaisista kaatui Lauri Hirsi- nummi ja Uuno Nieminen, sekä haa- voitui vaikeasti Hannes Puisto ja Aleks. Rauhala. Kenttäsairaalassa Aleks. eli 10. 8. asti, jolloin kuoli haavoihinsa.

Vain päivää ennen Akselin kaatu- mista Arvo oli lähetetty 13 muun mie- hen mukana maatalouslomalle, koska työvoimatilanne oli kotirintamalla vaikea. Erityisen vaikea se oli Rauha- lassa, jossa vanhuksien terveys oli pettämässä. Kun tieto Akselin kaatu- misesta saapui Tarvasjoelle isä otti sen erityisen raskaasti. Oli kuin se oli- si nopeuttanut hänen vuoden päästä tapahtunutta kuolemaansa. Ennen lomalle lähtöä Arvo oli keskustellut

Akselin kanssa, jolloin hän oli pyytä- nyt Arvoa katsomaan, että hänen nousemassa oleva omakotitalonsa sai- si ennen talvea vesikaton. Näin ta- pahtuikin. Akselilta jäi leski ja kolme lasta.

Maatalousloman loputtua Arvo sai määräyksen siirtyä kouluttajaksi kou- lutuskeskukseen Multian metsäopis- tolle. Täältä hän keväällä 1942 kävi vihkilomalla mennessään naimisiin veljensä Antin lesken Annikin kans- sa. Myös isän hautajaisiin hän sai lom- man. Kouluttajan työ jatkui pitkään vielä Kemissä, Keuruulla ja Kouvo- lassa. Talvella 1944 Arvolle piti tulla siirto rintamalle tykistön tulenjoh- tueen asealiupseeriksi. Varusteetkin oli jo jaettu, kun päämajasta tuli puo- len vuoden kotiuttamismääräys. Kah- den veljen kaatumisen takia eturinta- malle lähettämistä vältettiin.

Berta ja August Rauhala yhteiskuvassa 1910-luvulla.

Kesän 1944 ratkaisutaistelujen alet- tua Arvo sai kuitenkin kutsun rinta- malle. Nyt Itä-Karjalan rintamalle ja Ilomantsin puolustustaisteluihin, jossa laajoin motituksin pysäytettiin lopulli- sesti vihollisen hyökkäykset. Rintama pidettiin välirauhaan asti 4. 9. 1944. Kotiin päästiin vasta marraskuussa. Alkoi rauhantyöt ja kodin rakentami- nen. Äiti Berta eli vielä leskenä 36 vuotta, kuollon 1978 97 vuotiaana.

Arvo sanoo aina olleensa tarvasjo- kelainen ja Tarvasjoella koko ikänsä, milloin isänmaa ei ole kutsunut. Myös toimeentulo on aina ollut maatalou- desta kiinni. Siitä kuin kynnelle kyke- ni oltiin isän kanssa talon töissä mu- kana raivaamassa ja rakentamassa. Vuosien myötä maataloudenkin työt koneellistuivat ja helpottuivat, mutta aina ne ovat ruumiillisia ponnistuksia vaatineet. Elämme täysin erilaisessa Suomessa kuin 100 vuotta sitten, kun

isä oli sotaväessä. Silloin olimme Ve- näjän vallan alla, nyt olemme jo elä- neet pitkän miehuusiän itsenäisessä Suomessa. Raskaat ovat olleet uhrin itsenäisyyden säilyttämiseksi, mutta ne eivät olleet turhia. Meillä on hyvä isänmaa ja sen me haluamme säi- lyttää.

Lyhyt talvipäivä on kääntymässä il- taan, kun Arvo lopettaa muistelut. Sotavuosina syntynyt Raimo-poika jatkaa, nyt perheineen Rauhalassa talonpitoa. Talon tanhuilla pyörii jo neljäskin sukupolvi, jonka kehitystä on vanhuuden levossa Arvon ja Anni- kin mieluista seurata. Kukin sukupol- vi rakentaa täällä aikansa. Lyhyeltä tuntuu pitkänkin elämä, kun sitä van- hana muistelee. Eipä ole meillä pysy- vää asuinsijaa, vaan uutta odotamme, päätämme muistelun.

Kalervo Mäkinen

Perunanistutuspuuhissa Rauhalan pellolla 1930 luvulla. Oik. August ja Berta, auran kurjessa Antti ja vas. Arvo.

”Huumormies”

”Huumorin kukka on kaunehin kuk- ka”, laulelee Vesa-Matti Loiri suosik- kilevyllään. ”Leikki sijansa saakoon”, oli isälläni tapana sanoa. Taito ym- märtää leikkiä on jokaiselle suuri lah- ja. Joka tilanteeseen ei leikinlasku so- vi. Huumorin laatua on monenlaista ja toinen ymmärtää sitä eri tavalla kuin toinen. Usein karun ja totisen ulkokuoren alla voi asustaa hyvinkin leikkisä mielenlaatu. Aionkin nyt ker- toa tarinaa eräästä ikääntyneestä isäntämiehestä ja hänen tilannekomii- kastaan vuosikymmenien takaa.

Tämä isäntämies hoiteli taloan vuosikymmeniä Yliskulmalla pidellen vielä vanhanakin ohjaksia käsissään. Samoin hän ohjasteli myös hevosiaan, niin pellolla, kuin tielläkin. Itse en, kerrottuja tapauksia sattunut näke- mään, mutta hyvä ystäväni Unto Toi- vonen niitä hyvänä tarinaniskijänä leikkimielellä kertoi.

Keväällä tämä isäntämme oli kylvö- pellolla muokkaamassa hevosparinsa kanssa, kuten muutkin kylän maanvil- jelijät. Työt tulivat siltä päivältä kun- toon. Hän irroitti äkeen ja aikoi kiin- nittää vetokoukun peltorekeen, siir- tyäkseen tallille, jossa vasta aikoi riis- ua hevoset valjaista. Hevoset ovat usein tässä tilanteessa kiireisiä ja le- vottomia. Niinpä nytkin hevoset ny- käisivät liikkeelle ennen reen kiinnit- tymistä ja samalla vauhdilla kotiin päin. Isäntä piti ohjaksista lujasti kiin- ni ja huusi niitä pysähtymään. Samas- sa hän kaatui peräpuiden päälle ja al- koi laahata mukana. Hän ei pystynyt ohjaksista irtautumaankaan, koska oli ne lujasti kääriintynyt kämmeniensä ym- pärillem. Niinpä hän raahautui pitkin peltoa ja viimein maantietäkin, niin että pöly vain ilmoille nousi. Naapuri oli kuitenkin huomannut vaaratilan- teen. Hän juoksi maantielle hätää tor- jumaan ja sai pysäytettyä hevoset päitsiin tarttumalla. Pölyn keskeltä kömpi ylös kylvömiehemme melko hyväkuntoisena. Heti hän pystyi tote-amaan: ”Oli vähä vaikia tilanne. Jos

olis vähä kankkeempi miäs ollu, niin olis voinu käyrä huonostiki.” Huumo- ria oli lausahuksessa se, että hän tie- si jo olevansa vanha ja pahemman kerran kangistunut mies.

Hänen kylvönsä tahtoivat aina ke- väisin venyä pitkään. Myöhäinen oli usein alkuunlähtökin. Monessa talos- sa pelot olivat jo oraalla, kun hän lo- petteli kylvöjään. Itse hän kuitenkin arvioi osaavansa tehdä aikaistakin kylvöä. Eräs ohikulkija oli hetkeksi

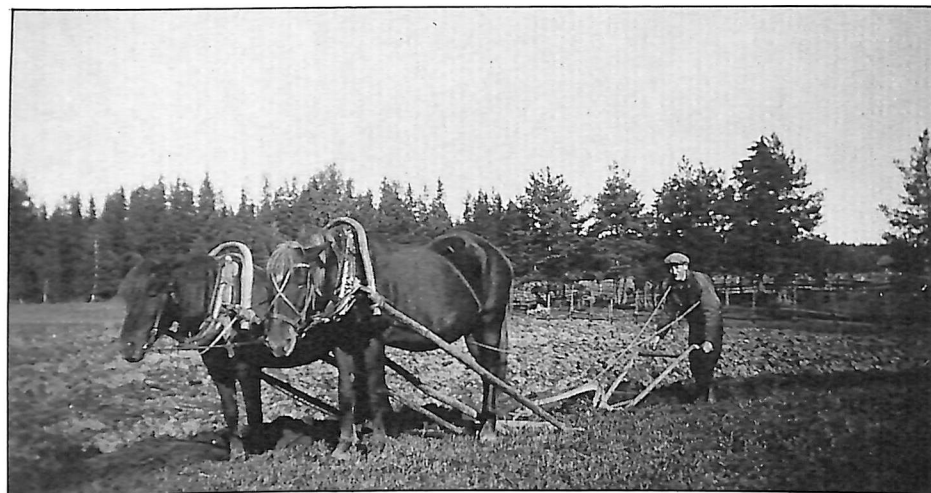
pysähtynyt jututtamaan kylväjää. Keskustelu kulki näin:

”Kattos vaan, sitä tulee Katavankin kylvöt koht valmiiks.”

”Niin sit taas aikanas näkkee kum- pi kasvaa paremmin aikane taikka myähäne kylvö.”

”Eik se vähä myähäsenpualist ala sentään jo olemaan?”

”Emmää sitä sit niin tarkkaan tiä- dä, mut ton toisen syrjän pellost mää kylvin aamul aikasin ja tään syrjän

Kävi se kyntö hevosillakin.

TARVASTALKOOT 28-30. 06. 1996

Kaikkien tarvasjokelaisten kotiseutujuhla ja Tarvajosen nuorisoseuran 100-vuotisjuhla.

PE 28. 06. Nuorisoseuran historiallinen kavalkadi
klo 19 Päivärinnan pihalla, Nuorisoseura
klo 20 Disko nuorille Tarvas-Hovi, Tarvaspallo

LA 29. 06. Toritapahtuma Palvelukeskuksen pihalla
klo 10 järjestää Nuoret tuottajat
klo 11 Kotiseutukierros
klo 13 Tarvasjoen nuorisoseuran 100-vuotisjuhla
klo 20 Juhlatanssit Tarvas-Hovi

SU 30. 06.
klo 10 Jumalanpalvelus kirkossa
klo 11 Kirkkokahvit nuseonmäellä, melontatapahtuma ja seikkailupuisto Meijerillä, Tarvan Tapiot.
klo 12 Luontopolku Tarvasjoen laaksossa, Lions Club
klo 20 Kirkkokonsertti, Petri Laaksonen.

nyt sit illal myähää.” Näin hän siis omasta mielestään oli tehnyt aikaista- kin kylvöä, mitä muut ei huomaneetkaan.

Verojen maksu tahtoi myös hänelle tuottaa ainaista harmia ja vaikeuksia. Niinpä hän päätti kerran oikein valit- taan niistä. Vaikka ujous vaivasikin, hän uskoltautui henkilökohtaisesti tutkijalautakunnan eteen. Aikanaan hän sai kutsun tulla kuultavaksi. Pöy- dän takana istui rivi arvokkaan näköi- siä miehiä, kuin keräjissä ikään. Al- bertti-isäntä seiso pelästyneenä ja no- lona eikä saanut sanaa suustaan. Joku kiirehti jo kysymään: ”No mitä Ka- tava veroistaan? Onks liian paljon vai liian vähän?” Aikoi kai pilaila, mutta vastaus tulikin luontevasti: ”Emää si- tä niin ol tullu ajatelleks ons niit lii- an paljon, taikka liian vähä, mut sitä mää vaa ihmettele ku uusi on tällä- ty, vaikka viimevuotisetti on maksa- mat.” En tiedä oliko apua tästä hä- nen keksimästään oivallisesta keinos- ta vapautua veroista.

Naapurissa oli sahaus käynnissä. Katavakin saapui katsomaan sahaus- ta. Hän valitteli, että hänenkin pitäisi saada muutama tukki sahatuksi, kun aina vuodessa muutaman laudan tar- vitsee. Millä vain saisi tukit sahanpa- kalle, kun tukkireki oli mennyt rikki. Hänellä oli hevonen mukanaan ja sen perässä kakkuloilla vedettävä ns. son- tareki. Sahaamassa oleva Lietosen Siivo tiesi kuitenkin neuvon. ”Siinä- hän sulla on perässä ihan hyvä tukki- reki. Sen kun sotket hankeen sisälle ja kierität tukin rekeen ja köysillä kiinni.” Näin homma lähtikin käyn- tiin. Jälkeenpäin Albertti muisti ke- hua: ”Siit saakka tukinajo on hyvin sujunutki, ko Lietonen muu neuvos.”

Ennenvanhaan sanottiin: ”Joka härjillä ajaa, se härjistä puhuu.” Men- neessä ja maataloudessa ne kiertävät minunkin puheeni. Sieltä muistojen kätöistä tulevat mieleen niin hyvät kuin huonotkin tarinat. Kaikki eivät ole huumorimiehiä, vai emmekö vain kaikkien huumoria tajua.

Niilo Kujanpää

Aila Ali-Mattila, Marttila

Pyhiinvaellusmatkalla Israelissa 20.–27. 3.

Alkukevään kuluessa mielessäni kypsyi ajatus lähteä hiljentymään ja tutustumaan Israeliin. Lentokoneesta vapautui matkaa edeltävänä päivänä paikka, joten nousin koneeseen Tarvasjoen ryhmän mukana perusteellisen turvatarkastuksen jälkeen. Laskeuduimme Tel Avivin lentokentälle, josta ISRAELIN matkatoimiston oppaamme vei meidät Genessaretin järven rannalle Tiberiaksen valkoiseen kaupunkiin. Samanaikaisesti tuli tutustumaan Israeliin ihmisiä Loimaalta, Paraisilta, Nivalasta ja Helsingistä. Israelilla ja Suomella on paljon yhtäläisyyksiä; asukasluku molemmissa 5 miljoonaa, lippujen värit ovat samat ja molemmat maat ovat saaneet taistella itsenäisyydestään. Israelin valtion tunnus on 7-haarainen kynttilänjalka – kuvaa valoa ja rauhaa. Se on kolmen uskonnon maa: muslimien, juutalaisten ja kristittyjen. Juutalaisuus on uskonto eikä ihmisrotu. Israelin maa on puhdas verrattuna muihin Välimeren maihin, vettä uskaltaa juoda suoraan hanasta ja kaikkea saa syödä.

Galileassa

Pohjois-Israelissa Galileassa Jeesus teki suurimman osan opetustyöstään ja ihmetoistaan. Aloitimme Kaanaan fransiskaanikirkosta, jossa oman ryhmämme johtaja kirkkoherra Kyrrö piti aamuhartauden. Kirkko oli pieni ja kaunis ja Jeesuksen ensimmäistä ihmetyötä veden muuttamista viiniksi kuvaavia freskoja oli seinillä. Nasaretissa tutustuimme mm. Lähi-Idän suurimpiin kuuluvaan kristilliseen Marian Ilmestyksen kirkkoon. Tällä paikalla enkeli Gabriel ilmestyi Marialle ilmoittaen hänen synnyttävän Jeesuslapsen. Mieleen jäivät kauniit lasimaalaukset ja hämärä tunnelma. Tabor-vuorta pidetään Jeesuksen kirkastuksen vuorena. Taborin ohi kulki antiikin aikana Egyptin – Damaskon suuri karavaanitie. Taborilta laskeuduttiin Jisreelin tasangolle, joka on Israelin viljavinta seutua. Israelin tuotteita ovat mm. citrushedelmät, banaanit, oliiviöljy jne... Avocadon tuotannossa se on johtava maa. Jisreelin tasangolla on myös Mediggon

Kuva yllä: Kahvia ja paikallista Falafel-sämpylää.

Kuva alla: Pietarin kalaverkko heitetään Genessaretiin.

kaupungin rauniot – antiikin maailman tärkein ja vanhin kaupunki. Maailmanajojen viimeinen sota käydään raamatun mukaan Jisreelin tasangolla – Harmagedonin sota. Gevan kibbutseilla valmistetaan makeisia, tuotetaan mm. taateleita ja pidetään pientä eläintarhaa. Laukut täynnä makeisia siirryimme Sachnen luonnonpuistoon virkistytymään. Keväen luonto oli kaunista – vaaleanpunaisia juudaanpuita ja keltaisia sini-akaasioita oli siellä täällä ja punaiset unikot pilkuttivat ruohikot.

Israelissa on kaksi kertaa enemmän kasvilajeja kuin Suomessa, palmulajeja n. 200. Linnusto on runsasta, koska muuttolinnut matkaavat Israelin kautta Afrikkaan ja osa jää Israeliin.

Golanilla

Safedin taidekaupungista jatkoimme Metullan kylään ja sieltä Golanin kukkuloille (1050 m), joilla asuu pääasiassa erikoisesti pukeutuvia druuseja. Kyläneuvosto päättää druusinuoorten naimisiinmenosta.

Druusit kannattavat sielunvaellusoppia. Golanilla on 1000 rajaloukkausta vuodessa. Valtion kuluista puolet kuluu sotaväen ylläpitoon. Miehet käyvät 3 vuotta ja naiset 2

vuotta sotaväkeä. Genessaretin purjehduksen jälkeen kävelimme Pietarin kalasataman kirkkoon, jonka ulkopuolella opas kertoi jälleen vaikuttavasti rannalla tapahtuneet tapahtumat lähes 2000 vuoden takaa. 400-luvulla rakennetun Leipien ja kalojen kirkon, Tabghan (upea mosaiikkilattia) jälkeen saavuttiin Kapernaumin raunioille 8-kulmaisen kirkon raunioissa yksi huone oli Pietarin asunto. Tämän päällä on nyt ehkä liiankin moderni Pietarin kirkko. Kapernaumin synagooga oli Jeesuksen varsinainen opetuspaikka. Jardenitin nykyisellä kasitepaikalla vietimme aamuhartauden – myös turkoosinvärinen mehiläissyöjälintu hiljentyi kuuntelemaan. Jardenitista siirryttiin Kuolleen merelle. Kuolleen meren laakso on maailman suurin hautavajoama – 6000 km, ulottuen Turkista Afrikkaan. Maisema muuttui karummaksi, puusto akaasioiksi, joiden juuret ulottuvat jopa 40 m syvälle. Ein Gedin kylpylässä käytiin virkistytymässä rikkivesialtaissa ja meressä. Meri on 80 km pitkä ja 20 km leveä, suolapitoisuus on 28 % ja vesi sisältää runsaasti eri mineraaleja.

Jerusalemmissa

Jerusalem sijaitsee 1200 m korkeam-

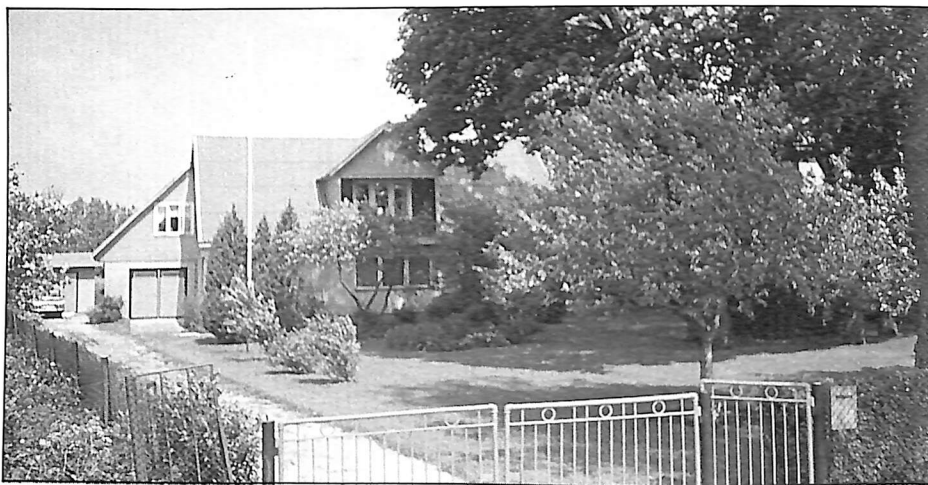

Aila Ali-Mattilan ISRAEL-aiheisia maalauksia 24.–27. 6. Tarvasjoen Osuuspankissa.

malla kuin Kuollut meri. Se on pyhä kaupunki monille uskonnoille, mm. mormonien keskus sijaitsee täällä. Kävimme Kaikkien kansojen kirkossa Öljymäen juurella. Kirkon alla on Getsemanen paikka, jossa Jeesus ruokoi viimeisen kerran ennen vangitsemistaan. Käveltiin Itkumuurille, joka on juutalaisten pyhin paikka. Tämän takana on mahtava Kalliomoskeija (kultakupolinen), paikalla, jolla Abraham aikoi uhrata poikansa Isakin. Vainojen museossa on kuvattu saksalaisten natsien murhaamien 6 miljoonan juutalaisen kärsimykset. Tämä museo ei jätä ketään välinpitämättömäksi. 300-luvulla rakennettu maailman vanhin kirkko, Betlehemin kirkko, on Jeesuksen syntymäpaikalla. Hopeatähden äärellä lauloimme enkeli taivaan yhtäaikaan toisen turistir ryhmän kanssa – kumpikin omalla kielellään. Jeesuksen hautapaikasta kiistellään. Toinen mahdollinen on puutarhahauta, joka sijaitsee kauniin luonnon keskellä. Annan kirkossa (Marian äidin mukaan nimetty) on mitä mahtavin kaiku, joten laulettaessa on pidettävä pieniä taukoja. Kirkon vieressä on Betesdan lammikko, jonka äärellä Jeesus paransi ramman miehen. Tältä lähdettiin kulkemaan Via Dolorosaa, johon kuuluu 14 kärsimysten asemaa – todellisuudessa niitä on ollut 7. Kärsimystie päättyy Pyhän Haudan Kirkkoon. Tiistapäivän lopuksi menimme ylimääräiselle retkelle Jad Hashmonaan ja arabialaisen kuljettajamme Sachariaksen kotiin kahville. Meillä oli iloinen ryhmähänki ja hyvä opastus. Liikkuminenkin oli kaikkialla turvallista, joten suosittelun lämpimästi Israelin matkaa kaikille etelänmatkajille.

Lehtemme lukija kirjoittaa TERVEISIÄ VIROSTA

Inkeri Sepävali on inkeriläisiä, joita sodan aikana oli Tarvasjoellakin. Hän asui Yrjäntylässä ja kävi Suurilassa kansakoulua. Hänen todistuksensa silloiselta kouluajalta on säilynyt Tarvasjoen kunnan arkistossa. Jo muutama vuoden ajan hän on saanut TARVAS-LEHDEN ja kertoo lukevansa sen joka kerta kannesta kanteen. Joulun jälkeen saimme häneltä kirjeen ja oheisen valokuvan. Hän kirjoittaa:

Ilmar ja Inkeri Sepävalin omakotitalo Käravetissä.

kuin viisi minuuttia. Ilmar, joka oli virolainen, oli 64 vuotta kuollessaan, suurikokoinen, tukeva ja hyvä työmies. Keväisin ja syksyisin hän oli 15–18 tuntia traktorin päällä töissä. Hän sai hyvin rahaa. Rakensimme talon ja ostimme auton. Pankkiinkin panimme rahaa vanhuuden päviksi. Nyt jäin yksin suureen taloon. Pojat ovat Tallinnassa. He eivät voi tänne tulla asumaan, kun täällä ei ole töitä. Miten elämä sujuu tästä eteenpäin, en tiedä. Vie paljon aikaa ennenkuin tottuu yksin olemaan.”

Inkeri Sepävali lähettää vielä paljon terveisiä Herrasmannille ja Sylvi Lenkkerille erityisesti. Hän mielellään lukisi kirjeitä Suomesta, jos joku viitsisi kirjoittaa. Ja sanoo äidinkielellä kirjoitettujen kirjeiden vievän ajatukset ikävistä asioista vähäksi aikaa muualle. Hänen osoitteensa on:

INKERI SEPÄVÄLI
KÄRAVETE
JÄRVA MAAKOND
202 221 ESTONIA

”Oikein paljon kiitoksia Teille kaikille kortista ja erittäin sanomalehdestä. Luin lehden ensimmäisestä sanasta viime sanaan. Sain oikein paljon voimaa ja rauhaa Taimi Helinin elämäkerrasta.

Minulla oli joulukuun oikein surkea. Hautasin 23. 12. 1995 aviopuolisoni. Hän kuoli äkkiä. Keväällä otimme porsaan, että saisimme talveksi ruokalisää. Joulukuun 19. päivä oli tar koitus teurastaa sika. Silloin näin ikkunasta mieheni toisen miehen kanssa teurastamassa sikaa navetan pihalla ja siinä mieheni Ilmar kaatui maahan kuollessaan. Juoksin pihalle ja yritin elvyttää, mutta hän ei enää elänyt

Seurakuntamme nimikkolähetit

Seurakuntamme diakoni Anna-Kaisa Nurminen lähtee Suomen Lähetysseuran työhön perheensä kanssa. Hänelle on kirkkoneuvosto myöntänyt virkavapautta vuoden 1999 lokakuuhun. Hänen sijaiseksi valittiin sisar Sanna Laakkonen, joka ehti toimia seurakunnassamme vain vajaat kaksi kuukautta. Hän sai vakituisen viran Hälkon seurakunnasta ja siirtyi sinne. Nyt diakonian viran tehtäviä hoitaa Jouko Ortju.

Esitimme virkavapaalle jääneelle Anna-Kaisa Nurmisenle muutamia kysymyksiä.

Anna-Kaisa Nurminen, Lähdet perheesi kanssa taas lähetyskentälle. Minne olette menossa?

Olemme menossa Suomen Lähetysseuran lähettämänä eteläiseen Ranskaan, Marseillein kaupunkiin.

Millaista työtä tulette tekemään?

Marseillessa on pieni ev.lut. seurakunta nimeltään San Gabriel. Tässä srk:ssa työskentelemme lähinnä siirtolaisten parissa. Lapsi- ja nuorisotyötä sen eri muodoissa, naistyytöä muslimien parissa, luku- ja kirjoituskerhoja (ranskankieli), ompelua, retkiä jne. Myöhemmin myös perinteistä diakoniatyötä.

Ihan ensiksi opiskelemme ranskan kieltä n. 6 kk–12 kk.

Eikö Ranska ole kristitty maa? Miksi siellä kirkon työtä kutsutaan lähetystyöksi?

Kyllä Ranska on kristitty maa. Ranskassa asuu tällä hetkellä kuitenkin miljoonia siirtolaisia, jotka eivät ole kristittyjä. Heidän parissaan työtä tehdään, siitä siis lähetystyö.

Mitä tiedät kertoa työnne kohteina olevista ihmisistä?

He ovat lapsia, nuoria, joiden vanhemmat ovat tulleet työhön Ranskaan esim. Marokosta tai Tunisiasta. Lapset käyvät ranskalaista koulua, mutta kodeissaan useimmat heistä puhuvat arabiaa. Vanhemmat, etenkin äidit eivät osaa ranskaa kuin auttavasti jos ollenkaan. Musliminaiset eivät yleensä ole kodin ulkopuolella työssä, eivätkä liiku kodin ulkopuolella yksin. Ev.lut. kirkon tilaisuuksissa, joissa on naistyyöntekijöitä, he voivat koontua ja tavata toisiaan.

Kerro työnne ulkonaisista puitteista, miten tulette asumaan, entä lasten koulunkäynti?

Tässä vaiheessa en vielä tiedä asumisestamme mitään, Marseilleissa ovat suomalaiset lähetit kuitenkin yrittävät löytää meille kodin ennen saapumistamme.

Lapset menevät ranskalaiseen kouluun, joka on hiukan erilainen kuin suomalainen. Kouluissa ollaan yleensä 8.30–11.30 ja 13.30–16.30, paitsi keskiviikon iltapäivät ovat vapaat. Usein ollaan myös lauantaisin koulussa klo 8–12. Keskiviikkojen iltapäivät on varattu harrastuksille.

Milloin tulette takaisin ja palaatteko Tarvasjoelle?

Työkaudemme pituus on reilut 3,5 vuotta ja näillä näkymin palaamme Tarvasjoelle vuosituhatosen vaihteissa...

Olit työssä Tarvasjoella reilut 2 vuotta. Millaista oli työsi täällä? Mikä oli antoisaa, mikä vaikeaa?

Työni oli mielenkiintoista, antoisaa, paljon vaativaa ja raskastakin. Kuitenkin erilaisten ihmisten ja erikäisten kanssa työskentely toi siihen rikkautta, mitä ei monesta ammatista löydy.

Antoisaa oli leirit lasten ja nuorten kanssa, keskustelut vanhusten kanssa, oppia tuntemaan tarvasjokea, jonka olemassaolotakaan ei vielä muutama

Anna-Liisa keskellä.

vuosi sitten tiennyt mitään... Vaikeaa on nimetä tarkalleen.

Vaikeaa oli esim. oppia tuntemaan konkreettisesti Tarvasjokea, koska kukaan ei käyttänyt katuosoitteita. Puhuttiin vain talojen nimillä, joilla taas ei ole mitään tekemistä asukkaidensa nimien kanssa. Mutta vähitellen eri kylät asettuivat paikalleen ja talojen nimetkin kävivät tutuiksi.

Miten voimme pitää yhteyttä Teihin?

Posti onneksi kulkee Ranskaankin ja kaikki posti koto-Suomesta on tervetullutta ja erittäin odotettua. Kirjeet, kortit, vanhat aikakauslehdet,

kaikki luetaan moneen kertaan.

Tarkkaa osoitetta emme vielä tiedä, ennen lähtöämme varmaan tiedämme jo jotakin.

Toki vierailullekin olette kaikki tervetulleita!

Milloin tulette lomalle Suomeen?

Tällä hetkellä on loma Suomessa suunnitelmassa v. 1998.

Mikä on Arttu-koiran kohtalo?

Artulle löytyy hyvä koti täältä Suomesta. Matka, kuumuus ja ihmispaljoukset olisivat liikaa maaseudun rauhaan tottuneelle vanhalle lampurille.

Seurakuntamme uusi työntekijä

Toukokuun lopussa Jouko Ortju suoritti Järvenpäässä diakonitutkinnon ja valmistautuu nyt diakonivihkimykseen. Hän on perheellinen mies, jolla on vaimo ja kaksi kouluikäistä lasta. Tarvasjoella hän asuu Liedonperäntien varrella vuokraamassaan talossa. Seuraavassa hän esittäytyy.

Tervehdys diakoniatoimiston uudesta! Olen Jouko Ortju, uusi seurakunnan diakoniatyöntekijä. Selvyden vuoksi, väärinkäsitysten välttämiseksi ja ettei joukossa tyhmyys tiivistyisi, tottelen mielelläni myös kutsumanimeä Jokke. Olen aloittanut työt Tarvasjoella viikolla 22 eli toukokuun lopulla ja todennut kalenterin täyttyneen lukuisista leiritapahtumista. Ensimmäisenä työpäivänäni siivosin toimistoni ja tutustuin siellä olleisiin paperipinkkoihin. Roskikseen kannoin kaiken turhan tilpehööriin, jotta tilaa olisi hyllyissä enemmän ja tarpeellinen löytyisi helpommin. Toimiston on hyvä olla haltijansa näköinen ja oloinen jos mahdollista ja sen täytyy kertoa tunnelmallaan isännästä. Näin aatokseni lentää. Tervetuloa diakoniatoimistoon asian kanssa tai ilman! Varmimmin olen toimistolla tavattavissa tiistaisin ja torstaisin klo 9–11, jos ei muuta pakottavaa menoa satu juuri päällekkäin.

Lyhyen maallisen vaellukseni ensimmäiset 25 vuotta elin stadin kundina Sandiksessa, Sörkässä ja Kondekassa. Helsingistä irtautuminen ei ollut kovinkaan vaikeaa; seuraavaksi suuntasinkin Mikkeliin, joka oli tullut tutuksi kesämökistä ja mummolasta. Ja nyt siis tie on tuonut minut tänne Tarvasjoelle.

Jouko Ortju vihittään diakoniksi Tarvasjoen kirkossa la 22. 6. klo 10.

Harrastuksiini on kuulunut aina kaikenlainen liikunta, monia lajeja on tullut kokeiltua. Nytemmin oman kunnan ylläpitämisen takeena ovat lenkkeily ja joskus harrastan jotain muuta hauskaa. Musatouhut kolahti jo pikkukundina tajuntaan kuin ukkosmyrsky: aloin itse tehdä lauluja ja räppytellä kitaraa. Se on antanut minulle monia antoisia hetkiä ajatusteni kanssa ja kitara onkin minulle "se toinen nainen".

Tavoitteenani on luoda seurakuntaamme toimiva lähimmäisrengas, jota diakoni vetää ja kouluttaa. SEURAKUNTA OLEMME ME -teemalla eteenpäin. Kaikki ovat toimintaan tervetulleita, osallistumaan ja ideoimaan. Voit ilmoittautua lähimmäisrengaseen mukaan minulle diakoniatoimistoon ja kysellä lisää.

SIUNATTUA KESÄÄ SINULLE.

Kauppaa ja kulttuuria vuosikymmenten takaa

Tarvasjoen Osuuskauppa oli aloittanut toimintansa vanhassa pappilassa nykyisen seurakuntatalon paikalla 1906, vain kaksi vuotta SOK:n perustamisen jälkeen. Jo seuraavana vuonna kauppa oli muuttanut tien toiselle puolelle leipuri Tähtisen huoneistoon. Sillä paikalla osuuskauppa sitten toimikin niin kauan, kuin osuuskauppa Tarvasjoella oli.

Osuuskauppa perusti sivumyymälän Suurilaan 1920. Kauppa sijaitsi Kyröntien varressa Suurilan ja Horristen rajalla nykyistä Suurilan kyläkauppaa vastapäätä. Myymälänhoitajina muistetaan ainakin Selim Helo, Helli Varjonen ja Herman Kujanpää ennen kuin Rauha Lumpia tuli toimeen 1928. Uusi myymälä valmistui 1929. Sen rakensi August Lahti, joka edellisenä vuonna oli ollut mukana rakentamassa Suurilan alakoulua. Tarvasjoen Osuuskaupalla oli sivumyymälät myös Liedonperässä ja Alikulmalla. SOK:laisen osuustoiminnan laaja ja ajoittain hyvin tuloksellinen kauppatoiminta päättyi Tarvasjoella 1984. Kolmen fuusion ja rajujen saneerausten jälkeenkin ei ollut varaa pitää toiminnassa edes yhtä myymälää pitäjässämme. Nyt toiminnan vuodet elävät vain historiassa ja muistoissa.

Itse toimessa mukana

Lähes 70 vuotta sitten, vuoden alusta 1928, saapui Suurilaan myymälänhoitajaksi Rauha Lumpia Karjala Tl:stä. Hän oli vasta 21-vuotias, mutta myyntikokemusta oli jo kuuden vuoden ajalta. Rauhan isoisä Johan Lunden oli Karjalan ensimmäinen maakauppias. Hänen kuoltua 1910 ryhtyi Rauhan isä jatkamaan kauppiaan ammatia. Maailmansodan syttyminen 1914 vaikeutti monella tapaa kauppiaita. Tavaraa oli vaikea saada ja maataloustuotteiden ostaminen asiakkailta vaikeutui menekin takia. Niinpä kauppa lopetettiin vuonna 1915. Myymälän Osuuskauppa perusti 1922 myymälän Karjalaan. Valmiit tilat se sai Lundenilta ja Rauhan isä ryhtyi myymälänhoitajaksi. Alusta asti 15-vuotias Rauha toimi isän apuna myyjänä ja oppi kauppiaan ammatin. Pohjana oli vain kansakoulu, jonka paras arvosana oli 10 laulusta. Toki se oli muutenkin hyvä.

Taitojen kartuttua teki mieli kokeilla omia siipiä ja siksi Rauha haki työtä Suurilasta. Saapuessaan Tarvasjoelle vuoden viimeisenä päivänä 1927 näytti pitäjä ankealta ja hiljaiselta. Rakennukset olivat matalia ja harmaita, useat vielä umpipihoin. Vain harvan talon päärakennus oli kauniisti maalattu. Vuoden alussa puhkesi voimakas lumimyrsky, joka tukki tiet ja saarsi talot paksuun lumivaippaan. Umpiteiden takaa saapuivat Rauhan matkatavaratkin vasta viikkojen odotuksen jälkeen. Kauppa oli pitkä harmaa talo, jossa kerrottiin ennen asuneen varvarin eli sorvarin.

Kauppiaan aamu alkoi aikaisin. Ensin oli luotava pihalta lumet ja lämmitettävä huoneet. Polttopuut olivat usein märkiä ja jäisiä. Kauppa oli auki 8.00–18.00, myöhemmin 17.00. Ensimmäiset asiakkaat odottivat usein jo ovella avaamista. Maitokuskit kuljettivat tavaraa pääliikkeen ja myymälän välillä. Aluksi hevoskyydillä, mutta myöhemmin autolla. Vilho Routamaa oli pitkään uskollinen kuski. Maatalouskoneiden ja useimpien tarvikkeiden myynti oli keskitetty päämyymälään.

Palvelu oli täysin tiskikauppaa. Myymälänhoitajille oli teroitettu, että mittatappio ei saanut ylittää 1 %. Joltakin edellisistä myymälänhoitajista oli tapahtunut mittava ylitys, josta kertoi asuntoon maksuksi jätetyt huonekalut. Vaaka oli tavallinen tasapainovaaka. Viisarivaaka tuli vasta vähän ennen sotaa. Päässä laskutaito oli

Vanha Tarvasjoen osuuskaupan myymälä ennen vuotta 1926.

tärkeää, apupaperi ja Paragon-kuitti. Kuiteista laskettiin illalla päivänkassa ja täytettiin kassakirja ja kuormakirja. Niistä yhdistettiin kuukausitase pääliikkeelle, joka piti yhteisen kirjanpidon ja laski sivuliikkeiden tuloksen.

Suurin osa tavarasta myytiin irtotavarana. Tiskillä oleviin erikokoisiin paperipusseihin kauhottiin niin jauhot, ryynit, hieno sokeri, suola, raaka kahvi, karamellit jne. Kova sokeri oli topissa, sillit tynnyrissä, keksit peltilaatikoissa, maito ja piimä tongissa, voi irtovoita, juustot ja makkarat olivat harvojen herkkua. Tuore silakka tuli kauppaan vasta sodan puutteen vuosina. Kylmäkalusteita ei ollut, eikä siksi jäätelöä ja pakasteita.

Tärkeitä tarvikkeita tuohon aikaan

tuneessa ympäristössä asui kuitenkin edistyksellisesti ajattelevaa väestöä. Lasten haluttiin saavan oppia ja tyttöriä lähetettiin kansanopistoon ja emäntäkouluun ja poikia maamieskouluihin. Vauraus kasvoi 1930-luvulla ja sen seurauksena rakennettiin paljon. Talot maalattiin ja maisema muuttui muutenkin, kun puutarhainnostus loi talojen ympärille vihreyttä. Suurena apuna kaupan hoidossa oli, lähes kauppa vastapäätä asunut, vanhaisäntä Kustaa Maunula. Hän kuului osuuskaupan hallitukseen ja oli ollut innokkaimpana ajamassa myymälän perustamista Suurilaan. Hän valvoi uuden myymälän rakentamista ja piti huolta myymälänhoitajan hyvinvoinnista. Lisää ammattikoulu-

Sisäkuva Suurilan myymälästä 1930-luvulta. Tiskin takana myymälänhoitaja Rauha Lumpia. Hyllyillä näkyvät kankaat, langat, kahvipannut, kattilat jne. Hyllyjen alapuolella olivat laarit jauhoille ja ryynille. Raakakahvi, sokerit ym. taas laatikoissa tiskin alla.

olivat öljylamput ja lamppuöljy, terva ja saapasrasva, hankot, talikot, lapiot, sahan- ja kirveenterät, keritsimet, karstat, köydet, hevosten valjaat, luokat ja kengät. Usein aamun ensimmäinen asiakas olikin pajaan menossa oleva hevosmies, joka osti mukaansa hevosenkengät ja naulat. Kaikki paketoitu tavara nyöritettiin narulla, sillä teippiä ei ollut. Paperinarukin tuli vasta sotavuosina yleisemmäksi. Maalla ei juuri annettu narun päähän nappulaa edes arvokkaisiin ostoksiin, kuten kaupungissa.

Seutukunnan palvelijana

Nopeasti Rauha kertoo tutustuneensa seudun ihmisiin. Ankealta aluksi tun-

tusta Rauha hankki kesällä 1930 Osuuskauppaopiston myymälänhoitajakurssilta. Erityisesti Tarvasjoen osuuskaupan johtaja Yrjö Haapasen aikana sivuliikkeiden kehitystä pääliikkeestä tuettiin. Tavarantoimitukset nopeutuivat, kun osuuskauppa sai oman kuorma-auton ja maantiet pyrittiin myös talvisin pitämään liikennöitävässä kunnossa. Moottoriliikenteen mukana tuli myös bensiinin ja petroolin myynti. Kieltolain aikana tuli joskus bensiinin yöstäjiä, joita oli paras olla tuntevasta.

Osuuskaupan jäsenet olivat hyvin ostouskollisia ja asiakaskunta pysyi lähes vakiona. Nykyistä aikaa ajatellen tavaraa ostettiin hyvin pienissä

Tarvasjoen osuuskaupan myymälä n:o 2 Suurilassa Kyröntien laidassa. Rakkuilla Rauha Lumpia ja kaksi aamun ensimmäistä asiakasta.

erissä. Varsinkaan vanhuksilla ei ollut varaa ostoksiin ja hyvin tavallista oli, että esim. kahvia ja sokeria ostettiin 1/4 kg. erissä. Kaikki keittivät kahvia sumpista ja sikurista haettiin jatkoa. Sota-aika toi säännöstelyn, kortit, ku-pongit ja ostoluvat. Vaikein oli 'ei oon' myyminen ja puutteen jakaminen. Erittäinkin tuotteista, jotka olivat joka päivä tarpeellisia, mutta saapui kauppaan vain harvoin tuli eniten harmia. Esimerkiksi hiiva oli pilkottava hyvin pieniin paloihin, että sitä olisi riittänyt useammalle. Jos tavaraa pisti piiloon, jotta sitä olisi riittänyt tosi tarpeessa olevalle, sai pian kuulla toisten suosimisesta.

Kaupassa oli puhelin alusta alkaen. Se oli seudulla vielä harvalla ja siksi kaupasta tultiin usein soittamaan. Silloisen käsivälitteisen keskuksen aikana oli kirjoittamattomana sääntönä, että ei keskusta häiritty kello 22.00–06.00 välillä, kuin hätätapauksissa. Silti tuli eräitä yösoittajia. Tavallisesti keskus tiesi minne oli kutsuttu lääkäriä, eläinlääkäriä, Moisio-n Selmaa tai kättilöä ja mistä heidät ta-voitti.

Hyvin tärkeä osa kaupankäynnissä oli kananmunien osto. Oli monia jotka tekivät ostoksensa niistä saaduilla rahoilla ja vähän olisi vielä pitänyt saada takaisin. Kananmunien hinta oli hyvin vaihtelevainen tarjonnasta riippuen. Jotta varsinkin nouseva hinta olisi ollut asiakkaiden tiedossa, oli tieto hinnasta kiinnitettävä aika-ajoin puhelinpylvääseen Suurilankujan päässä ja Horrissa Aurantien risteyksessä. Munat tulivat kauppaan pienissä erissä, sillä ihmisillä oli vain muutamia kanoja. Aina sai pelätä laa-tua, sillä tuoreutta oli vaikea todeta.

Hyviä harrastuksia ja yhteiselämää

Muistellamme Rauha Lumpian kanssa viime uudenvuodenpäivänä tuota edellä kerrottua oli lähes päivälleen kulunut 68 vuotta siitä, kun hän nuorena neitona oli ensi kerran Tarvasjoelle saapunut. Sen ajan aikuisväestöstä ei enää juuri ketään ole elossa. Erityisellä lämmöllä hän muistelee tuon ajan vireää seuraelämää Tarvasjoella. Heti saapumisensa jälkeen hänen hyvä lauluäänensä huomattiin ja kutsuttiin kirkkokuoroon. Siinä hän lauloikin koko Tarvasjoella oloajan. Suurilan koulun opettajattare-t Emilia Helve ja Aili Keskitalo lauloivat myös kuorossa ja heistä tuli hyvät ystävät. Yhdessä he muodostivat Suurilan Trion, joka esiintyi lukematomissa tilaisuuksissa. Kun kirkkokuoro kanttorin sodassaolon ajan oli hetken toimintakyvytön, lauloi Trio mm. monissa sankarihautajaisissa ja juhlissa.

Varsin vireää oli noina vuosina nuorisoseuran, urheilijain ja suojeluskunnan toiminta, mutta erityisesti Rauha muistaa marttojen ja lottien vilkkaan toimimisen, jossa hän itsekin oli mukana. Jos vain olisi jaksanut, menemistä olisi ollut melkein joka il-lalle. Yhdessä tehtiin työtä paremman isänmaan ja sen puolustamisen hyväk-si. Kansamme vaurautta pyrittiin parantamaan, ruumiin kuntoa ja ter-veyttä nostamaan, emännät ja isännät kohottivat ammattitaitoaan ja henkis-tä sivistystä vaalittiin. Noina vuosina Rauha rakastui myös runouteen, joi-den tulkitsijana hän on vuosikymme-net ilahduttanut lähimmäisiään.

Vuonna 1950 Rauha muutti takai-sin syntymäpitäjäänsä myymälänhoi-tajaksi. Siteet Tarvasjoelle eivät silti katkenneet, vaikka ystävien joukko onkin harventunut. Korkeaan ikään nähden hyvä kunto, henkinen virey-s, hyvä muisti ja jatkuva työ ja harras-tukset ovat antaneet rikkaan vanhuu-den, josta päivä kerrallaan voi naut-tia. Pian lähestyvän 90-vuotispäivän ketjussa 22 Tarvasjoen vuotta ovat neljäsosa elämää, mutta työstä ja vai-vasta huolimatta sitä parhainta aikaa.

Kalervo Mäkinen

Suomalaisten suhde metsään kansanuskomusten valossa

Johdanto

Monelle nykysuomalaiselle metsä saattaa olla etäiseksi koettu asia. Kaupunkilaisen ja maaseudulla asuvan suhdetta metsään kuvaa Eino Leinon runo 'Metsähän oli mun mieli': "Metsähän oli mun mieli, kauvas kaupungin melusta, honkien ikihumuhun, ikikorven katvehesen." (Kämäräinen 1990). Suomalaisia – metsien, järvien ja soiden kansaa – on sanottu metsäläisiksi. Tätä pilkkanimeä ei tarvitse hävetä, sillä se kertoo kulttuurimme taustaa.

Kansanperinteelle on ominaista kansanomaisuus. Se on riippumatonta kirjoitetusta sanasta (Järvinen 1991). Nykysuomen sanakirjan (Sadeniemi 1985) mukaan kansanuskomus on kansalle ominainen uskomus, kansanomaisen uskomus. Kansa ja sen perinne on elävää. Yhteiskunnan muuttuessa uusi aines työntää sivuun vanhaa ainesta. Kansanperinne ja kansanuskomukset heijastelevat siten niitä yhteiskunnallisia oloja, joiden keskellä ihmiset elävät.

Eränkäynti ja kansanuskomukset

Metsä on ollut meille turvallinen ruoka-aitta, mutta myös mahtavuudessaan salaperäinen ja pelottava. Eränkäynti on suomalaisten ikivanha elätettä. Aluksi eränkäynti oli ankaraa pyyntiä ja taistelua olemassaolosta. Nykypäivän ihmiselle se on virkistys, johon esi-isiltä saatu perintö vaikuttaa (Rinne 1982).

Koska erätoimi on ollut keskeisellä sijalla suomalaisten elämässä, ei ole ihme, että se esiintyy runsaasti eri teissa. Varsinkin kansanrunoudessamme metsästysaiheet runot ovat yleisiä. Tavallisesti niissä maanitelmaan Tapiota, metsän isäntää, Mielikkiä, metsän emäntää tai Tellervoa, metsän tytärtä, jotta saataisiin runsas saalis. Karhulle pidettiin mahtavat peijaiset, joista ei puuttunut menoa eikä runoja. Karhunpeijaisnäytelmiä on kutsuttu myös "arktiseksi ooppe-roiksi". Niissä oli mukana saalis ja sen kaatajat sekä kylän väki. Seremonian perimmäisenä uskomuksena oli jatkuvan pyyntionnen turvaaminen. Karhu uskottiin olevan metsänhien erikoissuojeluksessa (Laaksonen & Mettomäki 1994).

Monet metsää kuvaavat runot on sävelletty lauluksi. Tunnetuimmat näistä ovat Maamme-laulu ja maakuntalaulut. Näissä nousee esiin suomalainen metsä ja siihen kohdistuva kunnioitus, isänmaallisuus, uskonnollis-runollinen mietiskely sekä usko sen antamasta turvasta ja rauhasta (Pautola ja Louhivuori 1947).

Peuranpyyntiä uskottiin parannettavan kunnioittamalla Seitaa. Sille annettiin tuoreita puunoksia, lehtiä ja ruohoja. Eripuolilta Metsä-Lappia on kerrottu patsaista ja kannoista, joille uhrattiin saaliin saamiseksi. Puukuvia löydettiin vielä 1930-luvulla Rovaniemeltä. Varsinaisista uhrimenoista ei ole kuvauksia. Tiedot niistä perustuvat suullisiin kertomuksiin (Laaksonen & Mettomäki 1994).

Jos metsässä kuultiin outoja ääniä, niiden uskottiin olevan metsänhaltijoiden. Metsänhaltijat olivat liikkeellä erityisesti joulun aikana ja pelottelivat miehiä. Sen tähden miehet eivät saaneet liikkua ulkona. Kristinuskon on saattanut vaikuttaa uskomukseen myös siten, että joulun aika oli opittu pyhittämään levolle ja miehillä oli metsästyskielto. Rikkeestä rankaisi metsänhaltija (emt.).

Uskonto, metsä ja kansanuskomukset

Perinnehistoriassa pyhäksi nimetyt paikat näyttelevät tärkeää osaa henkien ja voiman olinpaikoista. Rautakauden aikana näille paikoille vakiintui pyhä-nimen ohelle hiisi-nimi. Hiisi oli muusta luonnosta poikkeava paikka, jonne eränkävijät kokoontuivat. Myyttien, rituaalien ja uhrien avulla uskottiin metsästysonnen parantuvan.

Kristinuskon saavuttua Suomeen 1100-luvulla maamme kirkon johto pyrki hävittämään vanhan pakanallisen uskonnon saattamalla uhrilehdot kirkon omistukseen. Erämiehet uskoivat edelleen saavansa menestystä toimilleen pudottamalla uhrilahjoja kirkon lippaaseen ja rukoilemalla siunausta katolisen kirkon pyhimyksiltä, jotka olivat tulleet metsänhaltijoiden tilalle (Laaksonen & Mettomäki 1994, Oja 1966).

Turvallisuus

Arkikokemusten mukaan metsä on suojeleva pakopaikka. Kokemuksissa yhdistyvät uskomukset ja todellisuus. Sotiemme aikana esimerkiksi suomalaiset sotilaat menivät metsään, joissa olivat piilossa. Saksalaiset sotilaat haikutuivat teille, koska uskoivat, että tietä pitkin pääsi nopeammin juoksemaan pakoon.

Puut ja kansanuskomukset

Puut ovat olleet taloudellisia ja henkisiä tukipilareita. Puusta saadaan tarvittaessa kaikki tarpeellinen asunnosta lusikkaan, ruokaa, kuten mahlaa, pettua ja marjoja, lääkkeitä, taikakalua jne.

Jokaisella puulla uskottiin olevan henki. Sen takia puuta piti lyödä ennen kaatamista kolmasti kirveellä, muuten se heitti palaessaan tulipoukia ja kaatajaa kohtasi äkkikuolema (Laaksonen & Mettomäki 1994). Vielä nykyäänkin on tapana lyödä kaadettavaa puuta ennen kaatoa.

Tarvasjoen Hiidenmäen huippua. Vanha pakanallinen uhripaikka.

Kuusi

Sananlasku "sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asunto" on tuttu meille monille. Sananlaskun alkupeirää tai merkitystä ei ole pystytty tarkasti selvittämään (Laaksonen & Mettomäki 1994). Korpikuusen kyyneleet tiedämme jokainen. Onko itse tiputettu viina yhtä kirkasta kuin kyyneleet vai aiheuttaako viina kyyneleitä?

Mänty

Perinteessä mänty, honka, petäjä esiintyy hyvänä puuna. Karhun, metsän kuninkaan yhdistäminen honkaan on antanut puulle varmasti paljon arvokkuutta ja mahtia ja se näkyy myös lauluissa.

Tervaa on käytetty haavojen parantamiseen. Tuberkuloosiparantolat perustettiin mäntykankaille, koska uskottiin, että siellä on parhainta ilmaa keuhkosairaille hengitettäväksi ja yleiskunnan nostamiseksi.

Koivu

Koivu on kansallisromantiikkamme puu. Länsisuomalaiset uskoivat, että paimenen vitsaksi kelpasi vain koivu, pihlaja tai paju. Pöytyällä sanotaan: "Pihlaja pidättää, paju parantaa ja koivu kokoo." Koivusta saa virkistävää mahlaa ja kerrotaan, että tytöt pesivät keväällä kasvonsa ensimmäiseksi valutetulla mahlalla, etteivät pesivettyisi. Koivunlehdistä haudutetun teen uskotaan alentavan korkeaa verenpainetta ja koivun tuhkan parantavan syöpää.

Kataja

Suomessa vain katajalla on sanottu olevan oma väkensä ja haltijansa. Katajaan liitetään sitkeys ja lujus. Suomalaisen uskotaan olevan katajaista kansaa sanomalla "taipuu vaan ei taitu". Kataja soveltui myös monenlaisen tarve-esineitten valmistukseen. Katajasta tehtyihin juoma-astioihin liittyi uskomus, että katajan tuoksu pitää noidat, peikot ja pahat henget loitolla. Kataja-astiasta juominen oli siis turvallista. Vielä nykyäänkin uskotaan katajanmarjojen syömisen parantavan eritystoimintoja.

"Metsähän oli mun mieli, kauvas kaupungin melusta."

Metsäsymbolit ja uskomukset

Suomalaisella on aina ollut luova suhde, usko ja uskomus metsään ja puuhun. Luonnonympäristössä puut ja metsät hallitsevat maisemaa. Tästä ihmiset luovat kulttuuria, jonka sosiaaliset, uskonnolliset, eettiset, henkiset, isänmaalliset, esteettiset ja taloudelliset instituutiot liitetään symbolien kautta tähän. Kolikoissa, seteleissä, vakuutusyhtiöiden, metsälaitosten sekä pankkien tunnuksissa ja mainoksissa näemme näitä metsäsymboleja. Uskomme, että jokainen muodostaa symboleista samanlaisen mielleyhtymän (Mäkinen 1995).

Kuolema ja metsä kansanuskomuksissa

Suomalainen uskoo, että metsä on osa kuolemaa: rauha, hiljaisuus, yksinäisyys, erämaa, metsä. Lauloihan Seitsemän veljeksien Eeron puoliso lapselleen: "Tuonen viita, rauhan viita! Kaukana on vaino, riita, kaukana kavala maailma." Niin myös suomalainen sotilas ei toivo itselleen "muuta kunniaa, kuin kuulla kummultansa sun kuusiesi kuiskintaa" Heikki Kletmetin sanojen mukaan (Poutola & Louhivuori). Vainaja lasketaan usein haudan pohjalle asetettujen havujen päälle. Niiden uskotaan symboloivan metsää ja maaäitiä, jonka syliin vainaja saatetaan.

Lopuksi

Suomalaisten asennetta metsään voidaan luonnehtia pääosin myönteiseksi. Suomalainen on useimmiten metsän ystävä. Metsät ovat kansallismaisuuttamme. Monissa metsäaiheissa kirjoitelmissa tulee esiin käsitys siitä, että metsä on ollut läheinen ja pyhä asia suomalaisille. Eino Leino kuvaa tätä asiaa ja asennetta runossaan 'Metsähän oli mun mieli':

"Ei ole enempi mulla tarvis mennä metsätielle saloja samotakseni, kuusikoita kuullakseni: kussa kurja kulkenenkin, vaivainen vaeltelenkin, kuulen honkien huminan, sinipiian pillin äänen keijut vierellä venyvät, hajakassat karkeloivat." (Kämäräinen 1990).

Kaikkia käsityksiä ja uskomuksia ei ole kirjattu perinnekoelmiin. Kuitenkin yksi kansanuskomusten laji on uskomuksemme menneisyydestä.

Tuula Luukkonen

Kirjoitelma liittyy Turun yliopiston ympäristönsuojelun aineopintojen, ihmisen ja kulttuuriympäristö-opintojaksoon (= cum laude arvosana)

Tarvasjokilaisten ylioppilaiden kevään 1996 valioaineita.

Keskustelu-peliä vakiintunein säännöin

Ihmiset ovat erilaisia. Jokainen suhtautuu ympäristöönsä ja kanssaihmi-
siin omalla persoonallisella tavallaan.
Toiset ovat avoimempia ja ennako-
luultomampia kuin toiset. Joku pu-
huu mielellään ja paljon, joku toinen
taas on mieluummin hiljaa.

Jokaisessa kulttuurissa on ihmisten
erilaisuudesta riippumatta kuitenkin
tietty, yhtenäiset säännöt ja tavat joi-
den mukaan kokonaiskuva kulttuuris-
ta muodostuu ja joiden varaan ihmis-
ten väliset suhteet rakentuvat.

Meidän suomalaisessa kulttuuris-
samme on syvällejuurtuneita tottu-
muksia ja tapoja, joiden mukaan jo-
kaisen meistä odotetaan käyttäyty-
vän. Niinpä myös käymämme keskus-
telut muiden ihmisten kanssa noudat-
tavat tiettyjä tottumuksia, jopa sään-
töjä.

Suomalaisen ei ole hyvä olla liian
tuttavallinen. Vieraalle ihmiselle, jo-
ka kaikkia tapoja uhmaten aloittaa
keskustelun tuntemattoman kanssa
vaikkapa kaupan kassajonossa, on hy-
vä korkeintaan vain hymyillä varautu-
neesti ja nyökäyttää, ehkä päättää.
Sopivinta tietenkin on jättää tällainen
outolintu omaan arvoonsa ja huo-
miotta.

Myös tuttujien ihmisten seurassa on
aiheellista noudattaa tiettyä pidätty-
väisyyttä. Onnistuneesta ulkomaan-
matkasta voi tietenkin huoletta maini-
ta useain otteeseen, mutta todella
tärkeät asiat ja erityisesti ongelmat on
hyvä pitää vain omana tietonaan. Yl-
peys ennen kaikkea!

Kannattaa myös muistaa vanha vii-
saus "vaatimattomuus kaunistaa".
Onnistumiset elämän eri alueilla joh-
tuvat luonnollisesti "vain hyvästä on-

nestä". Naapureitten onnistumiset
johtuvat nekin "satumaisesta on-
nestä"...

Keskusteluihin saadaan lisää mie-
lenkiintoa, kun aletaan vatvoa mui-
den, esimerkiksi naapurin tai sukulai-
sen elämää. Kylältä kuuluneet huhut
naapurin uuteen autoon saamien va-
rojen alkuperästä ovat tietenkin totta,
samoin sukulaisen suuret velkaongel-
mat. Näiden "totuuksien" avulla kes-
kustelua voidaan pidentää loputto-
miin.

Suomalaiset hallitsevat myös väitte-
lyn "jalon" taidon. Häviäminen on
tietenkin helppo tunnustaa, eivät hen-

kilökohtaisuuksiin menevät vihjailut
tai loukkaukset liity mitenkään hä-
viöön. Toisen osapuolen loukkaantu-
minen "viattomasta" naljailusta ker-
too vain pikkumaisuudesta ja huumo-
rintajun puutteesta.

Keskustelun vakuudeksi esitetään
myös kovia faktoja, joiden todenpe-
räisyyttä ei ole varaa kenenkään
epäillä. Epäilyn kohteeksi joutuneella
faktojen esittäjällä on oikeus tarpeen
vaatissa katkaista vaikka välinsä toi-
seen osapuoleen, minkä hän usein te-
keekin.

Suomalainen "small talk" on suju-
vimmillaan esimerkiksi kampaamon

tuolissa istuessa. Virikkeitä keskus-
tuihin antavat kampaamon lehdet;
niinpä keskustelu esimerkiksi prinses-
sa Dianan uudesta (epäonnistuneesta)
kampauksesta tai "kauniit ja roh-
keat" -sarjan jakson salaperäisestä ni-
mestä alkaa vaivattomasti. Yhtä hel-
posti yhteistä keskusteltavaa löytävät
jääkiekko-ottelussa vierustoverit
"epäoikeudenmukaisesta ja selvästi-
kin amatööritä vaikuttavasta" tuo-
marista.

Epäilemättä suomalaiset ovat siis
hyvinkin keskustelutaitoisia, omalla
tavallaan. Keskivertosuomalaisella ei
ole tapana keskustella joutavista ja
yhden tekevistäkin (tosin harmittomis-
ta ja hyväntahtoisista) asioista vain
"keskustellakseen". Joku varmasti pi-
tää (harkittua) hiljaisuuttamme
moukkamaisuutena. Itse pidän sitä
persoonallisuuden piirteenä.

Meillä suomalaisilla on tietenkin
paljon opittavaa keskustelutaidossa-
kin. Oleellisinta ei kuitenkaan ole
"small talkin" omaksuminen jokapäi-
väiseen elämäämme, vaan se, miten
oppisimme keskustelemaan niin, et-
temme ottaisi kaikkea niin henkilö-
kohtaisesti. Myös omien, aitojen mie-
lipiteiden ja tunteiden ilmaisemisen
taito olisi tärkeää oppia.

Yhtä tärkeä, joskus jopa tärkeä-
mpi, kuin taito keskustella, on myös
taito vaieta. Suurin osa meistä ihmi-
sistä oppii puhumaan, ja suurin osa
meistä osaa laittaa myös suunsa kiini.
Puhumisen ja vaikenemisen ydin
on kuitenkin oikeassa ajoituksessa,
loppujen loppuksi.

Riikka Isotalo

Tarvasjoen kevään 1996 ylioppilait. Edessä vas. Liedon lukion parhaan arvosanan saanut ylioppilas
Hennariikka Lindqvist. Hänen vierellään Katariina Mäkinen ja toisena oikealta Riikka Isotalo.

Tappaako EU suomalaisen talonpojan?

Suomalaisten kuva maataloudesta tai-
taa olla peräisin lähinnä vanhoista
Suomi-filmeistä. Niissä on sitä ihanaa
maalaisromantiikkaa. Aurinko pais-
taa, linnut laulavat ja heinäpellolla on
työväkeä pilvin pimein. Niistä ajoista
on kuitenkin tultu paljon eteenpäin ja
nykyään kaikki on koneellistettua ja
suurenkin tilan hoitoon tarvitaan vain
yhdessä kahden ihmisen työpanos.

Suomen maatalous elää nyt suurta
murroskautta Suomen EU-jäsenyy-
den myötä. Tilakokoa pitäisi kasvat-
taa ja siten saada tuotantokustannuk-
sia alenemaan. Tuotteiden hinnat pu-
dotettiin EU:n tasolle, ja Suomen val-
tion ylläpitämää maatalouden tukijär-
jestelmää on alettu purkaa, koska se
on EU:n maatalouspolitiikan vastai-
nen. Tilalle olemme saamassa EU:n
omat tuet.

Euroopan Unionissa ei vain oikein
ymmärretä Suomen pohjoisen sijain-
nin vaikutuksia maataloudelle. Mei-
dän ilmastomme on aivan erilainen
kuin Keski-Euroopan ilmasto, ja kas-
vukausi on monta viikkoa lyhyempi
kuin esimerkiksi Hollannissa. Silti
EU:n tukea tulevat Suomessa saa-
maan merkittävästi vain Pohjois-Suo-
men maanviljelijät eteläisimmän osan
maata jäädessä tuen ulkopuolelle.
Kuitenkin esimerkiksi saksalaisia vil-
jelijöitä tuetaan, vaikka siellä on
maanviljelyyn paljon paremmat ilmas-
tolliset olosuhteet.

EU:n väärästyneen tukipolitiikan
takia eri osissa maata asuvat tuottajat

joutuvat eriarvoiseen asemaan. Tällä
menolla Suomen vilja-aitan eli Etelä-
Suomen tilat ajetaan kannattamatto-
mina konkurssiin, kun tukea nauttivat
tilat pystyvät myymään tuotteensa
halvemmalla. Meillä pitäisi EU-tu-
kien lisäksi olla kansallinen tuki, jolla
tasotettaisiin etelän ja pohjoisen vä-
listä kuilua. Viljanviljelyssä tuet saa-
vatkin olla erisuuruisia, koska kas-
vuolosuhteet ovat oleellisesti erilaiset,
mutta kotieläintuotannossa tukierot
vääristävät kilpailua. Esimerkkinä
voisi ottaa broilerin kasvatuksen.
Broilereille syötetään pelkäästään val-
misrehua, jonka hinta on sama koko
maassa. Tuotantokustannukset eivät
voi paljoakaan erota broilerihallien
välillä, mutta silti pohjoisella tuki-
alueella asustava kasvattaja saa tuo-
tantotukea, etelässä asuva ei.

Rajojen avauduttua on ulkomailta
alettu tuoda entistä enemmän halpaa
ruokaa, vaikka meillä on ylituotantoa
yllin kyllin. Yleisesti tiedettu tosiasia
on, että raaka-aineen osuus tuotteen
lopullisesta hinnasta on vain muuta-
mien prosenttien luokkaa, ja siksi ih-
mettelyn, miksi Suomeen tuodaan ul-
komaista viljaa. Kuluttajille hyöty on
minimaalinen, mutta maataloustuo-
tustajille seuraukset ovat katastrofaaliset.
Euroopan-Unioni yksin ei pysty
suomalaista talonpoikaa tappamaan,
mutta jos kansa ei tue maaseutua
vaan ostaa ulkomaisia elintarvikkeita,
viljelijät ovat kovan paikan edessä.

Uskon kuitenkin vahvasti maaseu-

dun säilymiseen elinvoimaisena, sillä
viljelijät ovat sitkeää väkeä ja tottu-
neet työskentelemään seitsemänä päi-
vänä viikossa vuoden ympäri. Alku-
hämmennyksestä selvittyään he alka-
vat pian kehittää uusia liitännäiselin-
keinoja tilojensa yhteyteen. Ideoita ja
yritteliäisyyttä löytyy varmasti, mutta
suurempiin investointeihin rahoituksen
järjestäminen tulee olemaan vai-
keaa.

Kotonani on aina ollut maanviljel-
lyn ohessa myös liitännäiselinkeinoja.
Isäni ajaa metsätraktoria ja äiti kas-
vattaa koristepensaita sekä jalopuita.
Tällä hetkellä me elämme näiden si-
vuelinkeinojen varassa, sillä kanan-
munantuotanto ei ole kovinkaan kan-
nattavaa. Silti vanhempani uskovat
tulevaisuuteen eivätkä aio antaa pe-
riksi.

Viljelijöiden olisi lisättävä yhteis-
työtään ja perustettava suoramyynti-
halleja. Näissä tuotteista saatava kate
olisi varmasti korkeampi, ja tuotan-
nosta tulisi kannattavampaa. Elintar-
vikkeita pitäisi myös markkinoida ul-
komaille entistä voimakkaammin.
Meidän vahvuutemme on elintarvik-
keiden puhtaus. Torjunta-aineita käy-
tetään suhteellisen vähän ja kotieläin-
ten tautitilanne on hyvä. Esimerkiksi
suomalainen siipikarja on puhdasta
salmonellasta. Luomutuotteille olisi
varmasti kysyntää Keski-Euroopassa,
kun vain osaamme markkinoida niitä
oikein.

EU:hun liittymisen jälkeen viljeli-

jöiden tulot laskivat noin puoleen en-
tisestä. Vaikka tuotantokustannukset
suhteessa alenivatkin, monet tilat
ovat joutuneet suuriin taloudellisiin
vaikeuksiin. Varsinkin 80-luvulla ti-
lansa ostaneet maksoivat niistä hui-
keita summia, eikä tämä velkamäärä
ole hävinnyt mihinkään, vaikka tilan
tulot ovat oleellisesti vähentyneet.
Monet nuoret viljelijäperheet ovat to-
della ahtaalla ja taakkaa lisää vielä se,
että kansan syyttävä sormi osoittaa ai-
na heitä. Kuvitellaan viljelijöiden vain
istuvan keinutuolissa ja nostavan tu-
kiaisia.

Saahan maataloustukea, mutta sa-
malla tavalla tuetaan melkein kaikkea
liiketoimintaa telakkateollisuudesta
lähtien. Harva muistaa, että maata-
loustukea jaetaan lähes joka maassa,
niissäkin, joissa on viljelylle paljon
suotuisammat olosuhteet kuin meillä.

Suomalaisten tilojen keskikoko on
pieni ja tilojen määrä tulee ajan myö-
tä vähenemään. Peltoala ei kuiten-
kaan katoa mihinkään, sillä tilan lo-
pettaessa tuotantonsa naapuri yleensä
ostaa pellot. Tilan koko ei kuitenkaan
ole suoraan verrannollinen kannatta-
vuuteen vaan viljelijän oma työpanos
ja yritteliäisyys merkitsevät paljon ja
tulevaisuudessa näiden osuus tulee
yhä tärkeämmäksi. Murroskausi ai-
na osa jää jalkoihin, mutta uskon suu-
rimman osan selviävän tuotantonsa
tehostamalla.

Katariina Mäkinen